

O POGIBIJI GLAGOLA POGINUTI

Već čitav niz godina pratim pogibiju jednog glagola — ironično, upravo glagola *poginuti* — sve se nadajući da će se spomenuti glagol vratiti u život. Kako se to ne događa, možda je korisno započeti akciju spašavanja upozorenjem kako je uopće došlo do toga da se *poginuti* nađe na popisu ugroženih riječi. Jednostavno tako što većinu stranih vijesti dobivamo, preko novinskih agencija, na engleskom jeziku. U tim se vijestima često javlja o pogibanju, ranjavanju, broju poginulih i ranjenih i tako dalje. Najčešći engleski izraz za *poginuti* jest *to be killed* (dakle, *poginulo je šest osoba* prema *six persons were killed* i sl.). Neprilika je upravo u glagolu *kill* koji znači *ubiti* i samo u pasivu (*to be killed*) znači *poginuti*. Stoga, i zbog osrednjeg poznavanja engleskog jezika agencijskog osoblja i novinara (čitaj: lavljim dijelom Tanjugovih u proteklih pedesetak godina), doslovno se prevodi tip *to be killed* izričajem *biti ubijen* umjesto ispravnim *poginuti*. Kako je, nažalost, riječ o čestom događaju koji se spominje bar nekoliko puta u svakom broju novina, prosječan čitalac izložen je oblicima *ubijeno je*, *ubijeni su* i slično bar tisuću puta godišnje. To onda, budući da većina ljudi praktično i ne čita drugo osim novina, prelazi u jezičnu naviku pa ljudi više ne pogibaju nego gotovo bez razlike bivaju ubijeni. Tako je i u domaćim vijestima gdje, i bez posredništva engleskog *to be killed*, saznajemo iz beogradskih medija o navodno nekoliko ubijenih i ranjenih u Pakracu ili, iz Tanjugove vijesti iz Ohrida, čitamo o ubijenom policajcu u nemirima u Tirani, i tome slično.

Reći ćete možda: zar je važno je li netko *ubijen* ili je *poginuo*, mnogo je važnija sama ta tragična činjenica. Slažem se, ali ovo nekoliko riječi potaknuto je zapažanjem jedne jezične pojave, a stanje u jeziku siguran je pokaza-

telj i duhovnog stanja u društvu. Nemažno izražavanje i erozija vokabulara nerijetko upućuju i na moralnu eroziju. U svakom slučaju, glagol *poginuti* nije zaista kriv za svoje nestajanje. Pričuvajmo ga da ne bi i on poginuo kako su već poginule ili pogibaju premnoge riječi, velikim dijelom upravo Tanjugovom zaslugom, u 'bliskim susretima' sa srpskim vokabularom. To je međutim sasvim drugi problem, i mnogo teža pogibija, pa o tom drugom prilikom.

Željko Bujas

VRATIMO SE NAZIVIMA NORMA I NORMALIZACIJA

Tehnička normalizacija* započela je u Jugoslaviji oko 1930. godine. Riječ je o prvim normama u pojedinim strukama, kao što su vojska, pošta, željeznica, graditeljstvo i dr. Godine 1939. osnovan je Jugoslovenski nacionalni komitet za normalizaciju, ali on do travnja 1941. godine nije donio ni jednu jugoslavensku normu. Starojugoslavenska vojna industrija usvojila je, međutim, do tog vremena nekoliko stotina internih normi vojne industrije. Banovina Hrvatska donijela je početkom 1941. godine naredbu kojom je

* U suvremenom standardu prevladalo je drugo značenje naziva *normalizacija* pa se njime danas označuje »dovođenje/vraćanje u normalno/prirodno stanje«. Naziv je osobito frekventan u političkom žargonu. Prvotno značenje naziva — »usklađivanje/utvrđivanje norme/obrasca« — danas izriče imenica *normiranje*. U skladu s tim funkcionira sustav *norma*, *normirati*, *normiranje*, *normiranost*. (Ur.)